

בדלתיים תוחות

האותיות הקטנות של חובות הסודיות הבנקאית

התמודדות הבנק השוויצרי UBS עם הדרישה לחשוף מידע על לקוחותיו מאירה את סוגיית החריגים בעקרונות הסודיות הבנקאית. המצב בישראל לא פחות מורכב

הוראת החוק הכללית בחוק הגנת הפרטיות, שעניינה בהסכם הקובע חובות סודיות מפורשת או משתמעת. לשם השוואה, חובות סודיות אחרות זכו לעיגון מפורש בדיון. כך למשל, חובות הסודיות של עורך דין, רואה חשבון, שמאי מקרקעין וחוקרים פרטיים.

יתירה מזאת, מאחר ועל פי פסיקת בית המשפט העליון חוק הגנת הפרטיות לא נועד להגן על ענייניו הפרטיים של תאגיד – להבדיל מהללו של "אדם" – נשמעת לא פעם בפי מתדיין הטענה כי חובות הסודיות הבנקאית אינה משתרעת על לקוח שהוא תאגיד. בית המשפט נדרש, בהתאם לכך, לחזור לשורשיה של החובה בדיני הבנקאות האנגליים, ומהם להלכה הפסוקה הישראלית ולתחולתה על לקוח באשר הוא.

המשפט האנגלי גם נשאבו החריגים לחובות הסודיות הבנקאית, והם: גילוי בשל חובה שבדין; עניין ציבורי; אינטרס של הבנק וכמובן כשניתנת הסכמה מפורשת או משתמעת של הלקוח. לצידם ניצבים גם החריגים הקבועים בחוק הגנת הפרטיות, אולם הללו למעשה דומים לחריגי המשפט האנגלי.

יודגש כי אף בהתקיים אחד החריגים, חובות הסודיות לא נסר גה באורח אוטומטי, כי אם נערך איזון בין האינטרסים המתגשים, ורק לאור המשקל היחסי בין האינטרסים הנאבקים על

מקרה בנק UBS השוויצרי עלול לגרום למתבונן מהצד לפקפק בשרירותה של חובת הסודיות הבנקאית. כזכור, UBS נאלץ לחשוף בפני הרשויות האמריקאיות מידע על מספר רב של לקוחותיו. לכאורה, סוגיית בנק UBS קידמה למרכז הבמה את עובדת קיומם של החריגים לעקרונות הסודיות בהקשר הבנקאי, והעלתה על הפרק את השאלה, מה היקפם של החריגים האלה ואיך נכון לפרש אותם.

חובות הסודיות בהקשר הבנקאי כוללות הן את חובות הסודיות המוטלות על הבנק שלא לחשוף את המידע שקיבל מלקוחו, והן את חובת הרגולטור שלא לחשוף את המידע שנתקבל מהבנק המפורק.

כטבעם של עקרונות, גם הללו של סודיות אינם עקרונות מוחלטים, אף כי בימים שבשגרה נוטים לשכוח זאת. לקוחות ובנקים חיים בתוך "state of mind", שעל פיו העסקים שלהם הם עניין שרק בין הלקוח לבין הבנק או בין הבנק לבין המפקח על הבנקים – הרגולטור.

אשר לחובות הסודיות הבנקאית: המחוקק בישראל טרם חוקק חוק המעגן באופן ספציפי חובה זו והיא מוכרת בישראל מכוח פסיקת בתי המשפט, הרואה בה "חובה אינהרנטית" למערכת היחסים שבין הבנק ובין הלקוח. כמו כן, חובה זו נובעת גם מכוח

הבכורה – מוכרע גורלה של הסודיות.

לדוגמה נזכיר, כי הובעה הדעה כי בהתנגשות בין חובת סודיות כלפי לקוח (נערב) לבין חובת גילוי ללקוח (ערב), גוברת כעיקרון חובת גילוי מצב חשבונו של הנערב לערב, כאשר מחויבותו של הערב מתייחסת לאותו חשבון עצמו, על חובת הסודיות כלפי בעל החשבון, השולח את הערב לערוב לו. יש לציין כי אף בעניין זה לא נקבע מבחן גורף, וההכרעה היא בהתאם לנסיבות קונקרטיות של כל מקרה.

חריג לחריג

חובת הסודיות של הרגולטור – המפקח על הבנקים – קבועה בחקיקה מפורשת. בחקיקה זו קבועים גם החריגים לה, והללו הם: עת נגיד בנק ישראל ראה צורך בגילוי לצרכי תביעה פלילית או בהסכמת הבנק; כמו כן, מותרת מסירת מידע לרשות (רשות ניירות ערך, ממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון) לצורך מי-לוי תפקידה; לרשות פיקוח במדינת חוץ לצורך מילוי תפקידה בפיקוח על יציבות הסניף/הבנק/התאגיד הזר, ובלבד שרשות הפיקוח הזרה התחייבה שלא להעביר את המידע לאחר – והכל בכפוף לכך שלא נקבע לגבי המידע כי הוא עלול לפגוע בחקירה

תלויה ועומדת או בביטחון המדינה.

לעניין זה נזכיר כי חובת הסודיות של רגולטור אינה משתר-עת על חומר שנמסר לו ביוזמתו של המפוקח ולא כחלק מחו-בה המוטלת עליו בדין למסור את המידע לרגולטור. כמו כן, הסכמת בנק הנדרשת להסרת מעטה הסודיות היא לאו דווקא הסכמה מפורשת, ודי בהסכמה המתגלית בהתנהגותו של הבנק. כך נפסק כי בנק אינו יכול ביד אחת להסתמך בהליך משפטי על תוכנו של מסמך ואחר כך להתנגד לחשיפת חלקים אחרים מאותו מסמך. בית המשפט ראה בכך ויתור של הבנק על סודיות אותו מסמך.

ערך הסודיות, אפוא אינו ערך מוחלט. יחד עם זאת גם החריגים לחובת הסודיות על שני היבטים, במבט כולל, אף הם אינהרנטיים למערכות היחסים בנק-לקוח ומפקח על הבנקים-בנק מפקח. החר-ריגים גדורים והגיוניים ואינם הופכים את הכלל לחריג, לא להלכה ולא למעשה.

מקרה UBS אינו מלמד על כלל החריגים. מדובר בחריג לחריג. אין גם תמה כי עת הובאה שאלת החשיפה המסיבית לפתחו של בית המשפט השוויצרי – הלה סירב לתת לה הכשר. אולם למעשה סוגיית UBS עברה מזמן ממגרש מערכות היחסים הבנקאיות למ-גרש מערכות היחסים בין מדינות.

הכותב הוא שותף בכיר במשרד עורכי הדין חיים צדוק ושות'